

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

для використання у проведенні інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення та військовослужбовців щодо встановлення Дня захисника України

Президент України П.О.Порошенко з метою вшанування мужності та героїзму захисників незалежності і територіальної цілісності України, військових традицій і звитяг Українського народу, сприяння дальшому зміцненню патріотичного духу у суспільстві та на підтримку ініціативи громадськості 14 жовтня 2014 року підписав Указ № 806/2014, яким в Україні встановлено свято — День захисника України, що відзначатиметься щорічно 14 жовтня. (Цим же актом було скасовано Указ Президента України від 23 лютого 1999 року №202, яким встановлювався День захисника Вітчизни).

У Зверненні до народу 14 жовтня 2014 року Глава держави зазначив:

«Уже багато років поспіль 14 жовтня ми відзначаємо величне християнське свято Покрови Пресвятої Богородиці.

Упродовж століть воно набуло особливо важливого змісту, оскільки пов'язане із боротьбою за свободу та порятунком від ворогів. Волеюбні козаки, які зі зброєю в руках боронили свою Вітчизну та віру, були переконані, що Свята Покрова охороняє їх, а Божу Матір вважали своєю заступницею. Тому у часи незалежності свято Покрови почало відзначатися ще і як День Українського козацтва. Під час Другої світової війни зародилася Українська повстанська армія як збройна сила проти гітлерівської окупації батьківських земель та більшовицької наруги над нашим народом.

Віддавшись під опіку Пресвятої Богородиці, вояки вважали свято Покрови днем створення легендарної визвольної армії. Переконаній, що радянські солдати також зверталися з молитвою до Господа та Святої Діви перед атакою на позиції фашистів.

Для нас це свято не тільки народне і релігійне, а й національне. Воно єднає країну, закликає усіх до згуртованості перед сучасними викликами та загрозами.

Нині, коли на східних теренах України точиться боротьба за незалежність і суверенітет держави, маємо бути гідними спадкоємцями духовних цінностей та продовжувачами багатьох традицій і славних справ предків.

Цим зумовлено моє рішення встановити День захисника України саме 14 жовтня, який має стати святковим для сучасних воїнів та суспільства в цілому. Він має символізувати нерозривний зв'язок усіх поколінь захисників України. Вважаю, що на Покрову слід вшановувати пам'ять і тих, хто у різні часи боронив нашу землю від ворога.

Тож складемо сьогодні щирі молитви Пресвятій Богородиці, щоб покрила своїм омофором Український народ та наше військо, повсякчас підтримувала нас, плекала мужність українських військовослужбовців й оберігала їхні життя».

Пропонуємо під час коментування цієї теми та проведення відповідної роботи щодо роз'яснення серед населення та військовослужбовців причин та змісту рішення Глави держави використовувати такі тези:

14 жовтня є особливим днем для українців, він поєднав у собі три значущих підстави вважати його святковим: релігійну, державну, ідеологічну.

Цього дня українці відзначають **День Покрови Пресвятої Богородиці** — старовинне християнське свято, встановлене на честь явлення Пресвятої Богородиці в 910 році в Константинопольському Влахернському храмі (де зберігалася риза Пресвятої Діви Марії, її головний покров і частина поясу, перенесені з Палестини в V столітті). Під час облоги Константинополя ворогами 910 року святий подвижник Андрій Юродивий побачив у небі над містом Матір Божу із сонмом святих. Пресвята Богородиця з'явилася мешканцям міста та опустила додолу омофор (покривало у вигляді широкого шарфа, котре звичайно жінки носили навколо шиї), прийнявши їх під свій захист. Після цього війська противника відступили, а місто було врятовано.

У «Літописі Руському» йдеться про те, що Великий князь Ярослав Мудрий віддав Київ і всю Землю Руську під покров Божої Матері (XI століття).

14 жовтня відзначається також **День Українського козацтва**. Це свято встановлено Указом Президента України від 07.08.1999 № 966, враховуючи історичне значення й заслуги козацтва в утвердженні української державності та його вагомий внесок у сучасний процес державотворення.

З давніх-давен **Богородиця є покровителькою українського козацтва й усіх українських збройних формувань**. Богородиця була заступницею козаків у походах, її зображення було вибите на хрестах, які вони носили. На Покрову козаки проводили загальновійськову Раду, де переобирали кошового отамана і старшину. Першу церкву на честь Покрови запорожці побудували в 1659 р. на Чортомлицькій Січі. За час існування Січей збудовано 13 церков Покрови Богородиці.

Козацьку традицію вшанування Богородиці перейняли захисники **Української Народної Республіки**.

У роки Другої світової війни, попри всю радянську атеїстичну пропаганду, багато **українців — солдатів радянської армії** перед боєм з нацистами зверталися до Господа та Діви Марії з молитвою про порятунок та перемогу.

14 жовтня 1942 року вважається днем створення **Української повстанської армії**, метою якої було звільнення України від німецького, польського та радянського панування задля відновлення незалежної держави. **Воїни УПА обрали свято Покрови за день заснування, віддавшись під опіку Божої Матері**. Українські повстанці, незважаючи на те, що не отримували жодної зовнішньої допомоги, лише за підтримки свого народу, продовжували боротьбу аж до кінця 50-х років XX століття. Слід зазначити, що діяльність УПА насправді не обмежувалась територією Галичини і Волині, як стверджувала і продовжує стверджувати московська пропаганда, а поширювалася на інші регіони України, особливо Правобережної.

Пресвята Богородиця й нині залишається заступницею усіх українських військових. Сучасна Українська армія від часу її створення в 1991 році на заміну радянським символам почала активно запроваджувати козацькі. На прапорах українських частин замість червоної зірки з'явилися козацькі хрести і національний герб – тризуб, а іменами козацьких полководців стали називати військові навчальні заклади і частини.

Через військову загрозу цілісності своєї держави з боку Російської Федерації українці нині часто згадують приклад звернення жителів Константинополя до Богородиці, самі звертаються з молитвою до Божої Матері з проханням покрити свої омофором наших воїнів, які героїчно відстоюють незалежність України.

У Конституції України вказано, що українська держава спирається «на багатотисялітню історію українського державотворення», а у Державному Гімні України є слова «І покажемо, що ми браття козацького роду». Сучасна незалежна Україна – держава і народ – є нащадками Київської Русі, козацтва, збройних формувань УНР та ЗУНР, визвольного руху та тисячолітньої християнської традиції.

Слід зазначити, що патріотична спільнота країни в якості свята українських військових переважно відзначає 14 жовтня – Козацьку Покрову.

Саме з огляду на традиції та глибокий історичний зміст цього дня Президент України П.О.Порошенко вирішив встановити 14 жовтня свято – День захисника України.

* * *

День захисника Вітчизни (23 лютого) в Україні офіційно встановлено як данина радянським часам. Однак, історія засвідчує, що це свято створено штучно, без жодних значних подій у цей день, виключно за волею партії та уряду СРСР.

Ідею святкувати 23 лютого як День Робітничо-селянської червоної армії (РСЧА) висловив у 1919 році голова Вищої військової інспекції РСЧА М.Подвойський на підставі річниць видання декрету про створення РСЧА – 28 січня 1918 року.

24 січня 1919 року Московською радою робочих, селянських і солдатських депутатів було прийнято рішення об'єднати День РСЧА з Днем Червоного подарунка (17 лютого) у пам'ять про збір населенням речей та спорядження для новоствореної Червоної армії. Однак, у 1919 році 17 лютого припало на понеділок, і свято перенесли на найближчу педілю – 23 лютого. Згодом у журналі «Військова думка і революція» було оголошено, що саме цього дня було створено першу червоноармійську частину, яка брала участь у боях на північно-західному напрямку. Хоча це «першу червоноармійську частину» так і не знайшли. Справжнього розмаху набуло святкування п'ятої річниць створення РСЧА у 1923 році. Тоді й була встановлена офіційна назва свята – День Червоної армії та флоту (з 1949 року – День Радянської армії та флоту).

Новим змістом 23 лютого наповнив особисто Сталін, коли оголосив про перемоги над німецькою армією, начебто здобуті червоноармійцями цього дня під Псковом та Нарвою. Водночас, історики стверджують, що насправді «жодних боїв під Псковом і Нарвою 23 лютого 1918 року не було і бути не могло». Адже німецька армія того дня знаходилася за 55 км від Пскова і 170 км – від Нарви. Жодної згадки про бої в цих районах ані в радянських, ані в німецьких архівах не зафіксовано.

Отже, від самого встановлення свята тривав пошук приводів, які можна було б використовувати як підґрунтя для відзначення. Це призвело, зрештою, до того, що підставою відзначення 23 лютого стала вигадана подія.

Відразу після створення Червона армія стала головною потугою у знищенні Української Народної Республіки та доклалася до комуністичних репресій на нашій землі. У 1918–1920 роках більшовицькі збройні загони, переважно сформовані в Росії, вели війну з армією УНР, жорстоко знищували тих, хто не подіяв погляди більшовиків, підтримував самостійність України або захищав Церкву, збройні сили залучалися до придушення повстанського руху у Центральній та Східній Україні.

Радянська армія протягом всього часу існування СРСР була опорою комуністичного режиму.

Десятки мільйонів жертв, розстріляна інтелігенція, зруйнована Церква, голодомори і переселення цілих народів, знищення національних культур, приниження людської гідності та свободи – це наслідки панування комуністів. Нескладні статистичні підрахунки показують, що майже половина сучасних українських родин так чи інакше зазнали комуністичних репресій.

Єдиною світлою сторінкою в історії Радянської армії є перемога над гітлерівською Німеччиною та її сателітами. У роки Другої світової війни радянські воїни разом із союзниками з Антигітлерівської коаліції врятували народи світу від нацизму. У лавах червоноармійців були мільйони українців, наших дідів та пращів. Український народ зробив величезний внесок у перемогу над нацизмом та, водночас, став одним із найбільш постраждалих народів у роки Другої світової війни. Усього СРСР у роки війни втратив 16,2 млн. військовослужбовців, близько 4 млн. з них були вихідцями з України. 1,7 млн. мешканців України повернулися з Червоної армії інвалідами. За мужність, проявлену в боях, 2,5 млн. українців були нагороджені медалями та орденами, 2070 – удостоєні звання Героя Радянського Союзу, зокрема 32 – двічі, а один – Іван Кожедуб – тричі. Також українці воювали з нацистами в радянських партизанських з'єднаннях, у лавах УПА, загонів французького, югославського, словацького опору. Близько 50 тис. українців брали участь у війні в лавах канадської, американської, австралійської, британської армії.

Однак, на заміну нацистській окупації Радянська армія не могла принести народам свободи, оскільки сама була знаряддям насильницького режиму.

1991 року Радянський Союз і комуністичний режим зазнали краху. Створення Збройних Сил України та збройних сил інших незалежних держав,

що входили раніше до СРСР на правах республік, стало кінцем Радянської армії та флоту.

Втім сучасні збройні сили Російської Федерації цілком серйозно вважають себе правонаступниками Радянської армії. Радянська символіка й нині активно використовується російськими військовими. Культ радянської армії проглядається в діях і заявах керівництва РФ, провідних російських політичних, громадських і культурних діячів, пропагується в засобах масової інформації, літературі й кіно. У новоствореному міфі кремлівської пропаганди про Другу світову війну українцям відводилася роль молодшого брата, який зумів «визволитися з допомогою великого російського народу».

ВИСНОВКИ

1. 14 жовтня в нашій історії – це насамперед християнське свято Покрови Пресвятої Богородиці, яку українські воїни з давніх часів мали за свою покровительку. Ця дата символізує нерозривний зв'язок усіх поколінь захисників України: воїнів Київської Русі, козаків, учасників збройних формувань УНР та ЗУНР, українців, які у складі збройних сил СРСР та партизанських формувань захищали Батьківщину від фашистів, воїнів Української повстанської армії та нинішніх захисників України. Саме тому День захисника України покликаний стати святом усіх сучасних воїнів та ветеранів, днем вшанування всіх, хто упродовж століть обороняв українську землю. Він має консолідувати українське суспільство навколо ідеї захисту незалежної та соборної України.

Президент України П.О. Порошенко (14 жовтня 2014 року): *«Наші Збройні Сили, Національна гвардія, прикордонники, силовики заслужено унаслідували військову славу тих українців, які під час Другої світової захищали Вітчизну у лавах Червоної Армії. Захищати Вітчизну ми вчимося і на їхньому досвіді. Рівно як і на досвіді Війська Запорізького, січових стрільців і воїнів УПА. І вже на власному героїчному досвіді Вітчизняної війни чотирнадцятого року».*

Українці в умовах нинішньої агресії з боку держави- правонаступниці СРСР зуміли у надзвичайно короткий термін збудувати босздатну армію, яка з гідністю проявила себе у боях на сході країни. Десятки тисяч українців стали на захист територіальної цілісності України. Їх героїчна звитяга має бути гідно вшанована українським суспільством.

2. Водночас, вшановувати в Україні на державному рівні так званий День захисника Вітчизни (23 лютого) є негідним нашого народу. Цей день належить до основних свят у державі, що несе нині на українську землю війну, біль та страждання. Це вигадане свято імперії, із якою пов'язані багатомільйонні жертви нашого народу. Це свято радянського минулого, яке для українців має залишитися у минулому.

Разом з тим, це жодним чином не означає відмову від ушанування подвигів ветеранів, які захищали Україну під час Другої світової війни, воїнів-афганців та учасників збройних конфліктів на території інших держав, ветеранів збройних сил. Ці люди були, є і надалі мають бути пошанованими державою та суспільством.